

maandblad voor accountancy en bedrijfshuishoudkunde

jan. 1939
16. jaarg.

Redactie:

R. A. DIJKER — G. P. J. HOGEWEG
PROF. DR. A. B. A. VAN KETEL —
PROF. TH. LIMPERG JR. —
A. NIERHOFF — M. PIMENTEL —
H. R. REDER

Rubriek-redacteuren:

examen-vraagstukken:

DRS ABR. MEY — DRS J. PAAR-
DEKOOPER

literatuur:

DR S. KLEEREKOPER

beslechte geschillen:

PROF. MR CH. ZEVENBERGEN

uit de financieele huishouding der overheid:

J. H. TEXTOR

uit het buitenland:

F. HAARBOSCH — CH. HAGEMAN
DRS TH. DE LANGE — DRS W. P.
DEN TURK

efficiëntie:

R. W. STARREVELD

belastingvraagstukken:

J. O. VAN GRUISEN

nieuws inzake wetgeving, resoluties en beslissingen op het gebied van belastingen:

MR DR E. TEKENBROEK

repertorium van tijdschrift-literatuur:

DRS M. BEHRENS — DRS G. L.
GROENEVELD — DRS P. JAMES —
DRS E. M. PREMSELA

Medewerkers buiten vaste rubrieken:

PROF. DR P. J. A. ADRIANI, PROF. MR M. H. BREGSTEIN,
C. VAN DER BURG, DRS J. A. COLTOF, J. P. CROIN,
E. VAN DIEN, DRS A. M. GROOT, L. VAN KAMPEN,
T. KEUZENKAMP, W. J. DE LANGEN, W. H. MEIJBURG,
MR H. MULDERIJJE, J. J. M. H. NIJST, V. S. OHMSTEDDE,
PROF. DR N. J. POLAK, M. J. PRINSEN, W. W. RUTGERS,
DR J. G. STRIDIRON, W. WESTRA E.A.

Copie van ingezonden bijdragen wordt niet teruggegeven.
Nadruk geoorloofd, mits de bron wordt genoemd. —
Boeken ter recensie en alle andere stukken voor de redactie
zende men aan den

Secretaris der Redactie:

MR TH. LIMPERG

Amsterdam-C, Heerengracht 455, telefoon 37814

Uitgever:

J. MUUSSES

Purmerend, Kerkstraat 20, tel. 77, postgiro 15062

Verschijnt maandelijks behalve in de maand augustus

Men abonneert zich voor den geheelen jaargang

Abonnement per jaar f 10.—, franco per post f 10.24 buitenland f 10.60

no. 1

Inhoud:

Bij het nieuwe gewaad	blz. 1
van de REDACTIE	
Prof. Mr H. W. C. Bordewijk †	blz. 2
door Prof. Mr. H. FRIJDA	
Contrôle van in bewaring gegeven fondsen	blz. 2
door E. VAN DIEN	
Leidt de vrije prijsvorming tot een economisch ratio- neelen prijs?	blz. 3
door Drs A. M. GROOT	
De overeenkomst met terugwerkende kracht en de in- komsten-belasting	blz. 6
door W. WESTRA	
Contrôle-voorschriften in Noorwegen	blz. 8
door L. VAN KAMPEN	
Nieuws inzake wetgeving, resoluties en beslissingen op het gebied der belastingen	blz. 9
Red.: Mr Dr E. TEKENBROEK	
Aftek van voorwaardelijk verschuldigde rente — Privé-gebruik van een praktijk-auto en I.B. — Een pand kan tot het bedrijfsvermogen behooren en toch geen bedrijfsmiddel zijn — Terugwerkende kracht bij art. 14 I.B. — Voor elke post, waarover I.B. nage- vorderd wordt, moet een novum aanwezig zijn — Een verplichting, die in den loop van het belastingjaar op- houdt en art. 19 I.B.	
Boekbespreking	blz. 10
Koerstafels, door Joh. Hage	
besproken door Mevr. C. W. VAN DAM VAN POLANEN—BLECK- MANN	
Repertorium van tijdschrift-literatuur op het gebied van accountancy en bedrijfshuishoudkunde	blz. 13
Boeken-repertorium	blz. 15

BIJ HET NIEUWE GEWAAD

Tijdschriften, welke zich niet bewegen op het gebied van literatuur en kunst, zijn in het algemeen niet gewoon om bijzondere zorg aan hun uiterlijk te besteden. Men vindt het blijkbaar in strijd met den aard van het vaktijdschrift, dat het zou worden gestoken in een kleed, dat niet zakelijk is; een kunstzinnige allure past naar veler oordeel niet bij een tijd-

schrift, dat tot taak heeft serieuze dingen te behandelen. En anderzijds moet gezegd worden, dat het meerendeel der lezers zich om het uiterlijk weinig bekommert; op den inhoud komt het voor hen aan en de omslag is in hun oogen slechts nuttig voor advertentiën.

De Redactie van het Maandblad hoopt, dat een groot deel van haar lezers daar anders over denkt. Zij zelve was er reeds lang op bedacht, verandering te brengen in het uiterlijk van het blad omdat zij van oordeel is, dat ook het uiterlijk goed verzorgd dient te zijn en dat het omslag van een tijdschrift, dat telkenmale onder het oog komt van velen, een goede gelegenheid biedt voor het cultureele werk van den kunstenaar. Het einde van de derde vijfjarige periode van het bestaan van het blad leek der Redactie een goed oogenblik om de verandering tot stand te brengen. Tot haar vreugde vond zij bij den uitgever een gewillig oor voor haar voorstel; de uitgever bleek bereid om de advertentie-ruimte prijs te geven ten behoeve van de ook door hem gewenschte verbetering van het uiterlijk.

Mevrouw *Stam-Beese* ontwierp in opdracht van Uitgever en Redactie een omslag, die de lezer thans voor het eerst om het blad heeft aangetroffen. Wij hopen, dat de meerderheid onzer lezers instemt met de voldoening van de Redactie over het verkregen resultaat.

PROF. DR H. W. C. BORDEWIJK †

Ten tweeden male binnen den tijd van luttele weken heeft de economische wetenschap hier te lande een ernstig verlies te betreuren gehad; de vorige maand overleed de Leidsche hoogleraar in de economie Prof. Mr. *D. van Blom*, in het begin van deze maand is op 59-jarigen leeftijd Prof. *Bordewijk* heengegaan.

Sedert 1918 is *Bordewijk* hoogleraar in de economie hier te lande geweest, eerst aan de Landbouw-hoogeschool te Wageningen, dan aan de Rijks-Universiteit te Groningen, waar hij Dr. *C. A. Verrijn Stuart* is opgevolgd toen deze den stoel te Groningen voor dien te Utrecht verliet.

De twintig jaren van zijn hoogleeraarschap zijn een tijd van noesten arbeid geweest. Als docent was prof. *Bordewijk* zeer gezien. Daar een grondige kennis der theorie bij hem gepaard ging aan een warme belangstelling voor het leven, wist hij zijn gehoor met zijn lessen steeds te boeien en een levendig interesse voor economische problemen bij zijn studenten op te wekken.

De richting van zijn denken op het gebied van de theorie was die, waarin hij, leerling van den Leidschen hoogleraar *Greven*, zelf was opgevoed. De Oostenrijksche school en in het bijzonder de school van *von Böhm-Bawerk* heeft in prof. *Bordewijk* een overtuigden aanhanger gehad, die haar denkbelden steeds met groote kracht heeft verdedigd tegen het groeiend getal van hen, die haar een te groote mate van abstractie verweten en haar daarom op den duur ontoereikend achtten om de empirische werkelijkheid te verklaren. In een groot deel van de vele artikelen, die in tijdschriften zooals de *Economist* van zijn hand zijn verschenen, treft men een verdediging van de denkbelden der Oostenrijkers aan, waarmee men het soms niet eens kan zijn, maar die steeds het getuigenis aflegt van des schrijvers groote bekwaamheid en gedegen kennis van de theorie.

Prof. *Bordewijk* beschikte over een zeer groote werkkraft en over een opmerkelijk vlotte pen. Binnen zeven jaar tijds verschenen van zijn hand niet minder dan vier geschriften,

waarvan drie van zeer lijvigen omvang, die bovendien alle een volkomen verschillend gebied der economische wetenschap behandelen. Zijn „Theorie der Belastingen en Nederlandsche Belastingwezen”, die in 1930 het licht zag, is een belangrijke studie op een hier te lande al te zeer verwaarloosd terrein, die opnieuw het getuigenis brengt van den critischen zin van den schrijver en zijn ongewone belezenheid. Na dit werk van bijna zevenhonderd bladzijden verschijnt, prompt één jaar later, het massale werk „Theoretisch-historische inleiding tot de economie”, waarin hij na een uitvoerige behandeling van de economische grondbegrippen een grondige beschouwing aan de historische ontwikkeling der economische leerstellingen wijdt. Dan volgt, in 1933, een werkje over „De Grondbeginselen der Economie” en drie jaar later in 1936/37 zijn „Leerboek der Staathuishoudkunde”.

Bordewijks arbeid is echter geenszins tot de studeerkamer beperkt gebleven. Over tal van vragen van practische economie heeft hij in den loop van de jaren in woord en geschrift zijn meening kenbaar gemaakt. Zeer vaak, vooral de laatste jaren, week die mening af van die, welke aan de feitelijke politiek, die gedwongen is zich aan te passen aan de wijziging, die zich in de sociale en economische structuur voltrekt, ten grondslag bleek te liggen. De onderscheidene maatregelen, op grond waarvan de Overheid zich steeds meer in het vrije spel der economische krachten mengt, waren voor hem, voor wien de zelfverantwoordelijkheid der individuen een primair beginsel is van economische politiek, uitteraard evenzoo vele schreden op het verkeerde pad. Maar het heeft hem niet verhinderd voor zijn overtuiging den strijd te blijven voeren totdat de dood daaraan, ontijdig, een einde heeft gemaakt.

H. FRIJDA

CONTROLE VAN IN BEWARING GEGEVEN FONDSSEN

In den laatsten tijd heeft zich het geval voorgedaan dat een accountant de balans eener onderneming zonder voorbehoud heeft ondertekend, terwijl achteraf zou zijn gebleken dat het effectenbezit in bewaring was gegeven bij een bankfirma die dat depôt vermoedelijk heeft verduisterd. Van verschillende zijden is de vraag gesteld, hoe zoo iets mogelijk is en of de controleerende accountant zich er niet van had moeten vergewissen dat de gedeponeerde fondsen steeds en onverhinderd ter beschikking van den deposant waren geweest.

Het lijkt mij nuttig dit uiterst practische geval eens nader te bezien, in de eerste plaats aan de hand van het Reglement van Arbeid van het Instituut.

Art. 1 verlangt dat de leden op goede gronden overtuigd moeten zijn van de juistheid der betreffende den arbeid medegedeelde uitkomst.

Art. 5 stelt de leden niet verantwoordelijk voor omissiën welke het onderzoek der administratie niet aan het licht kon brengen.

Art. 7 bepaalt o.m. dat het balansonderzoek het onderzoek omvat naar het bestaan der activa.

ad Art. 1. Het zal tusschen alle goede menschen wel vaststaan, dat de accountant die een verklaring ziet van de Nederlandsche Bank, houdende dat zij zekere fondsen op een gegeven datum in open bewaarneming had, op goede gronden mag aannemen dat die fondsen aanwezig waren. Naast de Nederlandsche Bank bestaat er in ons land nog een niet on-